

Beslagleggen: de Spaanse procedure

Vorige week publiceerde Mondri een artikel over het leggen van beslag. Dit artikel ging uit van de situatie in Nederland. De procedure in andere landen verloopt vaak anders en aanzienlijk moeilijker. Het bewarende beslag, met name, moet aan strengere eisen voldoen. In dit artikel vertelt mr. Martijn Bressers over de Spaanse procedure voor het leggen van beslag.

Wie een vordering heeft op een ander kan de rechter vragen beslag te leggen op bezittingen van die ander. Daarmee wordt voorkomen dat die bezittingen verdwijnen en dat een situatie ontstaat waarin schuldeisers achter het net vissen. Internationaal gezien is de rechter die bevoegd is toestemming te geven voor het beslag de rechter van het land waar de goederen zich bevinden. Is het u dus bekend dat de schuldenaar een huis in Spanje heeft, dan kunt u op dat huis beslag laten leggen door daartoe bij de Spaanse rechter een verzoek in te dienen. Het doet er daarbij niet toe waar de schuldenaar woont en ook is het niet relevant of de Spaanse rechter bevoegd is in de bodemprocedure. Ligt het huis in Spanje of gaat het om een bankrekening van de schuldenaar bij een Spaanse bank, dan is de Spaanse rechter dus altijd bevoegd.

Bewarend beslag

Het grootste verschil tussen de Nederlandse en Spaanse rechtspraak komt waarschijnlijk tot uitdrukking in de praktijk van de conservatoir beslaglegging. Voor advocaten die gewend zijn aan de Nederlandse beslagpraktijk is het soms moeilijk te aanvaarden hoe anders de situatie in Spanje is. Het gaat niet zozeer om de verschillen tussen de Nederlandse en Spaanse wettekst, maar veeleer om de grote verschillen in de praktijk. Uitgangspunt van het Spaanse wetboek van burgerlijke rechtsvordering, de Ley de Enjuiciamiento Civil ('LEC'), is dat het leggen van conservatoir beslag mogelijk is. Volgens het art. 726 LEC kunnen te allen tijde op verzoek van een belanghebbende bewarende maatregelen worden getroffen mits deze voldoen aan twee eisen: (1) de bewarende maatregel moet uitsluitend tot doel hebben te voorkomen dat vermogensbestanddelen van de gedaagde tijdens de bodemprocedure verdwijnen, en (2) de maatregel wordt alleen dan toegestaan wanneer er geen andere maatregel kan worden genomen die even effectief is maar minder schadelijk of nadelig voor de schuldenaar. De wet bepaalt verder nadrukkelijk dat alle maatregelen die in de bodemzaak kunnen worden uitgesproken, ook bij wege van voorlopige voorziening kunnen worden getroffen, zonder dat daarmee afbreuk wordt gedaan aan de (latere) uitspraak ten gronde.

Voor advocaten die gewend zijn aan de Nederlandse beslagpraktijk is het soms moeilijk te aanvaarden hoe anders de situatie in Spanje is

De wet bevat in artikel 727 LEC een niet-limitatieve lijst van 11 voorbeelden van voorlopige voorzieningen die met inachtneming van het voorgaande door de rechter kunnen worden uitgesproken. Met betrekking tot het leggen van conservatoir beslag tot behoud van verhaalsobjecten van de schuldenaar gaat het bijna altijd om ofwel de 'embargo preventivo de bienes' ofwel de 'anotación preventiva de demanda'.

Eisen voor beslaglegging

De eerste variant is wat betreft functie, doel en mogelijke beslagobjecten min of meer gelijk aan het Nederlandse conservatoir beslag. Ook het derdenbeslag wordt in Spanje bewerkstelligd met een 'embargo preventivo'. Er zijn echter meer verschillen dan overeenkomsten. De verschillen zitten hem ten eerste in de eisen die worden gesteld aan de onderbouwing van het beslagrekest. In plaats van een summier feitenrelaas zonder bewijsstukken dient het Spaanse beslagrekest grondig te worden onderbouwd als ware het een dagvaarding in een bodemzaak. Daarbij dient de rechter overtuigd te raken van met name twee in de wet genoemde aspecten: de aannemelijkheid van de vordering ('apariencia de buen derecho' - 'de schijn van een goed recht') en gegronde vrees voor verduistering ('peligro por la demora procesal' - 'gevaar van vertraging door de procedure'). De eerste eis is vergelijkbaar met de toets die in ons kort geding wordt aangelegd: is het voldoende aannemelijk dat de vordering in een bodemprocedure zal worden toegewezen?

De Spaanse rechter gaat met de tweede eis (vrees voor verduistering) duidelijk anders om dan zijn Nederlandse ambtsgenoot. Hoe evident het voor de eiser soms ook is dat de verweerder zaken aan verhaal zal (kunnen)

onttrekken, dit betekent nog niet dat het beslag zal worden toegewezen. Daarvoor is het nodig dat er concrete feiten worden gesteld en indien nodig worden bewezen waarop die vrees voor verduistering gestoeld is.

Voorts geldt dat de verweerder in de regel door de rechtbank wordt gehoord vóórdat deze op het beslagrekest beslist. Het is evident dat dit de effectiviteit van het beslag ondermijnt. Weliswaar voorziet het Spaanse procesrecht in de mogelijkheid de rechter te verzoeken het beslag toe te staan vóór het horen van verweerder, maar zo'n verzoek wordt slechts in zeer uitzonderlijke en spoedeisende gevallen toegestaan.

Zekerheidsstelling

Indien de rechtbank uiteindelijk verlof verleent voor het beslag, wordt dit niet gelegd vóórdat de beslaglegger zekerheid heeft gesteld onder de rechtbank ter dekking van eventuele schade die een onrechtmatig beslag aan de beslagdebiteur zou kunnen berokkenen. Anders dan in Nederland is in Spanje de kwestie van de zekerheidsstelling geen dode letter in de wet.

De hoogte van de zekerheid is niet bij wet bepaald omdat deze afhangt van de 'sterkte' van de vordering en de overige omstandigheden van de zaak, maar beloopt in de praktijk tussen de 5 en 15 procent van de vordering waarvoor het beslag wordt gelegd. De beslaglegger is verplicht in zijn beslagrekest de borgsom aan te bieden onder vermelding van het bedrag, en doet er goed aan dat bedrag zeer laag te stellen. De praktijk wijst uit dat dat invloed heeft op de uiteindelijk door de rechtbank te bepalen hoogte van de cautie [geldelijke zekerheidsstelling n.d.r.]. Bovendien dient de beslaglegger standaard een verzoek in te dienen tot beslaglegging zonder het horen van de verweerder. Wordt dat verzoek toegewezen dan zal de verweerder ook ten aanzien van de hoogte van de cautie niet worden gehoord.

Wie conservatoir beslag vraagt doet er goed aan om voorafgaand aan indiening van het beslagrekest zekerheidshalve reeds een bedrag gelijk aan minimaal 15 procent van de vordering beschikbaar te hebben. Voor het stellen van zekerheid wordt door de rechtbank een termijn van doorgaans twee weken gesteld. Wordt de borgsom niet uiterlijk binnen die termijn op de bankrekening van de rechtbank gestort, dan wordt het beslagrekest alsnog afgewezen.

Termijn

Over de termijn die met een conservatoir-beslagprocedure is gemoeid, is in feite geen zinnig woord te zeggen. Spaanse rechtbanken kunnen eindeloos lang doen over inhoudelijk eenvoudige zaken, maar soms ook verrassend snel handelen in gecompliceerde zaken. Het komt voor dat een beslagrekest pas na maanden in behandeling wordt genomen, om de eenvoudige reden dat het 'onder op de stapel komt'.

Preventieve aantekening

Naast het gewone conservatoire beslag kent het Spaanse recht in procedures waarin de vordering betrekking heeft op zaken die vatbaar zijn voor inschrijving in openbare registers, de zogenaamde 'anotación preventiva de demanda' ('preventieve aantekening van de dagvaarding'). Voor de koper die nakoming vordert van een koopovereenkomst met betrekking tot onroerend goed, kan dit een effectieve manier zijn om te voorkomen dat nakoming door de verkoper illusoir wordt. De figuur is enigszins vergelijkbaar met de 'vormerkung' van art. 7:3 BW, met het belangrijke verschil dat voor de 'anotación preventiva' de tussenkomst van de rechter nodig is. Net als bij de 'vormerkung' gaat het bij de 'anotación preventiva' niet alleen om onroerende zaken, maar om alle registergoederen, inclusief te boek gestelde schepen en luchtvaartuigen.

Zowel voor de 'embargo preventivo' als voor de 'anotación preventiva' geldt dat zij de vervreemding van het beslagobject niet absoluut onmogelijk maken. Vanwege de zakenrechtelijke werking van het beslag doet dat weinig af aan de effectiviteit van de maatregel. De voorwaarden die gelden voor het gewone conservatoir beslag (embargo preventivo), te weten het grondig onderbouwen van het beslagrekest, het vooraf horen van de verweerder en het stellen van zekerheid, gelden ook voor de 'anotación preventiva', zij het dat de Spaanse rechter iets soepeler omgaat met het toestaan van de laatste maatregel en de cautie doorgaans op een lager bedrag wordt vastgesteld.

Opheffing

De beslagdebiteur kan om opheffing van het beslag vragen. Uit de systematiek van de procedure volgt automatisch

dat zo'n verzoek alleen aan de orde is wanneer het beslag is gelegd zonder de beslagdebiteur vooraf te horen, dan wel wanneer hij aanbiedt zekerheid te stellen. Bij het stellen van voldoende zekerheid door de debiteur is de rechter net als in Nederland verplicht het beslag op te heffen.

Een schuldeiser die bekend is met het feit dat zijn schuldenaar onroerend goed in Spanje bezit dat mede op naam staat van zijn echtgenote, doet er verstandig aan de rechter te verzoeken de schuldenaar te verbieden het huis te vervreemden en de beschikking zo spoedig mogelijk bij het Spaanse kadaster ter inschrijving aan te bieden. Daarmee wordt voorkomen dat hij het huis volledig op naam van zijn echtgenote zet. De Algemene Dienst voor de Openbare Registers en het Notariaat huldigt namelijk de opvatting dat de ontbinding van de gemeenschap, de daarmee samenhangende beëindiging van het gemeenschappelijk eigendom en de toedeling in dat kader aan een van de echtgenoten, moet worden aangemerkt als een vervreemding in voormelde zin (DGRN 28 juni 2006, BOE 24 juli 2006, n° 175). Mochten de schuldenaar en zijn echtgenote er al in slagen de betreffende akte bij de notaris te laten passeren, dan zal het de schuldenaar niet baten aangezien het kadaster de akte niet zal registreren.

Kortom: beslagleggen in Spanje is mogelijk, maar 'bezint eer gij begint' want het kan een langdurige en kostbare en soms zelfs totaal zinloze operatie zijn als men niet goed beslagen ten ijs komt. Soms is het verstandiger te wachten tot er een vonnis is. Daarmee kan direct beslag worden gelegd. De rechter hoeft dan niet inhoudelijk naar de zaak te kijken, er hoeft geen zekerheid te worden gesteld en de schuldenaar wordt niet van tevoren gehoord.

Mr M.H. Bressers, Bressers Law, Barcelona